

Společné prohlášení spolků, zastupitelů a nezávislých jednotlivců k problému spalování odpadů

Tímto společným prohlášením reagujeme na v současné době sílící zájem o stavbu, obnovování a rozšiřování spaloven odpadů, ZEVO (zařízení na energetické využití odpadů) a jim technologicky podobných zařízení¹ v České republice. Dochází k němu navzdory tomu, že spalování odpadů v jakékoliv podobě (tedy včetně ZEVO) má velmi negativní vliv jak na životní prostředí, tak na lidské zdraví. Ze spaloven se do životního prostředí dostává řada toxických látek (chlorované i bromované dioxiny, polychlorované bifenyly, polyaromatické uhlovodíky, hexachlorbenzen, rtuť aj.), a to nejen v emisích do ovzduší,² ale také v odpadních vodách a především ve zbytcích po spalování, které jsou často používány jako stavební materiál.³

Nárůst počtu projektů na stavbu, obnovování a rozšiřování spaloven odpadů rovněž neodpovídá záměru ČR a EU orientovat se na principy oběhového hospodářství, protože blokuje rozvoj tolik potřebné recyklace a předcházení vzniku odpadů. Do roku 2030 je potřeba počítat se snížením produkce směsných komunálních odpadů na polovinu.⁴ V tomto kontextu představují spalovny odpadů s pevně danou kapacitou, kterou je potřeba dlouhodobě plnit, podstatnou překážku pro naplnění cílů našeho odpadového hospodářství. Evropská komise dokonce v březnu tohoto roku přidala ZEVO vedle uhelných a jaderných elektráren na seznam neudržitelných aktivit.⁵ Na to, že spalování odpadů blokuje recyklaci, upozorňují v ČR nejen ekologické organizace,⁶ ale také například Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR.⁷

V neposlední řadě jsou tyto projekty často prosazovány navzdory masovému nesouhlasu místních obyvatel, spolků a často také zastupitelů dotčených měst a obcí. U menších spaloven s obavami sledujeme snahu vyhnout se posouzení jejich dopadů na životní prostředí a na ekonomiku nakládání s odpady v regionech.

Proto navrhujeme:

- 1) uzákonění povinného poplatku za spalování odpadů, včetně jejich energetického využití (což ostatně kromě jiných navrhuje také Evropská komise⁸ a OECD⁹);
- 2) zavedení povinnosti měření chlorovaných i bromovaných dioxinů na výstupech ze zařízení, v emisích do ovzduší ideálně semikontinuálního;¹⁰
- 3) nastavení konkrétních kroků k prevenci vzniku odpadů a rozvoje recyklace namísto podpory jejich spalování a skládkování;
- 4) zavedení systému zálohování a zpětného odběru PET a nápojových plechovek;
- 5) zavedení systému ekomodulace, tedy ekonomického zvýhodnění výrobků, které jsou šetrnější k životnímu prostředí;
- 6) zachování demokratických principů a ničím neomezované možnosti účasti veřejnosti a spolků při projednávání těchto projektů.

Podepsaní (v abecedním pořadí):

Veronika Basta, předsedkyně komise ochrany životního prostředí a veřejného pořádku a zastupitelka obce Rovinka, Slovenská republika

Nikola Carić, předseda spolku Nádech, Ostrava

Jiří Čečka, zástupce Spolku Vysoká

Vladimír Dvořák, místostarosta obce Srnojedy

Ladislav Hegyi, asistent poslance Evropského parlamentu

Darek Horník, zastupitel obce Rybitví

Jan Hrubeš, zastupitel města Most

Pavel Huspeka

Petr Kowanda

Ivo Kropáček, expert na odpady Hnutí DUHA

Jan Linhart, předseda občanského sdružení Zelená pro Pardubicko

Jiří Müller

Sarah Ožanová, koordinátorka projektů Programu Toxické látky a odpady spolku Arnika

Jindřich Petrlík, vedoucí Programu Toxické látky a odpady spolku Arnika

Michal Pokorný, předseda Spolku Vysoká

Jiří Pykal, zastupitel města Telč

Tomáš Richta, předseda základní organizace Strany zelených v Praze 2

Rostislav Řeha, místostarosta městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz

Edvard Sequens, předseda Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, České Budějovice

Miloslava Štěrbová, zástupce spolku občanů Permanent Nymburk

Michal Tancoš, zástupce serveru PROCHEBSKO.cz

¹ Dále jen „spalovny odpadů“.

² To, že jsou škodliviny vypouštěné ze spaloven odpadů do ovzduší plně pod kontrolou, je jen zbožné přání. Ty nejtoxičtější látky (dioxiny) jsou měřeny jen dvakrát ročně po dobu 18 hodin. Po zbývající dobu se o jejich skutečných emisích můžeme jen dohadovat. Viz např.:

<https://www.researchgate.net/publication/332246919> Hidden emissions A story from the Netherlands Case Study

³ Spalovny odpadů, čímž máme na mysli hlavně ZEVO, již při jejich současné kapacitě v ČR produkují ročně až čtvrt milionu tun popele a popílku. Tyto odpady po spalování obsahují stejné množství dioxinů, jaké v emisích do ovzduší vypustí všechny zdroje v naší zemi dohromady. Velká část z nich mizí zcela nekontrolovaně ve stavebních materiálech.

⁴ Navrhuje to akční plán Evropské komise.

⁵ https://ec.europa.eu/info/publications/sustainable-finance-technical-expert-group_en#files

⁶ Např. <https://arnika.org/nespaluj-recykluj> nebo <https://www.hnutiduha.cz/nase-prace/odpady/temata/spalovny>.

⁷ <http://amsp.cz/nova-odpadova-legislativa-prinasi-citелne-zdrazeni-pro-podnikatele-obce-i-mesta/>

⁸ https://ec.europa.eu/environment/waste/studies/pdf/Screening_report.pdf

⁹ <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264310377-cs.pdf?expires=1587566869&id=id&accname=guest&checksum=379E0EC1CE413275002BAD324C0D287E>

¹⁰ Měření v intervalu dvou týdnů.